

Na osnovu dokumenta „Code of Ethical Advocacy”, koji je usvojio Međunarodni bord direktora Transparency International 5. juna 2015, kao i Statuta Udruženja, Skupština Udruženja na sednici od 5. jula 2019. donosi sledeća:

Pravila javnog zagovaranja zasnovana na etičkim načelima

Kako bi ostvarila svoju viziju, Transparentnost Srbija (TS) javno zagovara svoje predloge i preporuke, stupajući u kontakt sa širokim spektrom pojedinaca i institucija iz javnog i privatnog sektora.

TS je posvećena tome da bude transparentna u javnom zagovaranju borbe protiv korupcije, kao i u pogledu svojih pravila postupanja, troškova i imena osoba sa kojima saraduje.

TS je posvećena ostvarivanju etičkih načela u svim aspektima svoga rada, što je pretočeno i u odgovarajuća pravila usvojena od strane Skupštine Udruženja. Između ostalog, doneli smo akte koji uređuju proaktivno objavljivanje podataka o Udruženju i njegovim aktivnostima, mogućnosti pristupa informacijama i sprečavanje i rešavanje sukoba interesa. Sva ta pravila su ukorenjena u našoj viziji i vrednostima na kojima je zasnovan Etički kodeks Udruženja. TS takođe, kao članica međunarodnog pokreta Transparency International prihvata i primenjuje standarde koje je ta organizacija postavila za sve svoje članice i povezana lica.

Ovaj dokument ima za cilj da upotpuni postojeća pravila, tako što će postaviti minimalne standarde koji se očekuju od Udruženja i njegovih predstavnika da bi javno zagovaranje bilo otvoreno i zasnovano na etičkim načelima.

Pojmovi

„Javno zagovaranje“ podrazumeva aktivnosti koje imaju za cilj uticaj na donošenje odluka. Tu može biti reč o pokretanju šire javnosti, kako bi ona uticala na donosiocima odluka ili o neposrednoj komunikaciji Udruženja sa donosiocima odluka. Opšte je poznato da neposredna komunikacija privrednih subjekata, udruženja, organizacija i pojedinaca sa donosiocima odluka može da izobličiti proces odlučivanja ukoliko se odvija u tajnosti, kada se postupa neetično ili kada je uticaj na donosiocima nesrazmerno velik. Kako bi se smanjio rizik od nezakonitog, nepriličnog i nepoštenog uticaja na donosiocima odluka, mora postojati zaštita u vidu transparentnosti i odgovornosti.

Ova Pravila se prvenstveno bave pitanjem javnog zagovaranja koje se odvija neposredno prema donosiocima odluka. Stoga se u smislu ovog akta javno zagovaranje odnosi na bilo koju komunikaciju koja je vođena sa donosiocem odluka ili drugom osobom od uticaja iz javnog ili privatnog sektora, koja je bila usmerena ka tim licima, a koja je za svrhu imala ostvarivanje uticaja na tu osobu i odluke koje donosi. To obuhvata pripremu za komunikaciju, njeno sprovođenje i korake koji slede nakon što se komunikacija obavi. Javno zagovaranje može biti usmereno ka donosiocima odluka i predstavnicima organa vlasti na nadnacionalnom, državnom, pokrajinskom i lokalnom nivou, ka predstavnicima subjekata privatnog sektora, međunarodnih organizacija i udruženja.

Obuhvat primene

Pravila, čija je primena obavezna za organe i zaposlene u međunarodnom pokretu TI, primenjuju se, na osnovu ovog akta i na javno zagovaranje koje vrši Transparentnost Srbija kao udruženje, zastupnici Udruženja i druga lica koja u okviru svojih nadležnosti ili ugovora obavljaju takve aktivnosti u ime Udruženja.

Rukovodeća etička načela za javno zagovaranje

Zalažemo se za to da se donošenje akata javnih politika i politički procesi odvijaju na odgovoran, transparentan i demokratski način, koji doprinosi društvu u celini. Da bi tako bilo, moraju postojati izričito postavljena etička pravila najviših standarda, koja uvažavaju ulogu i odgovornost institucija i organizacija ka kojima su usmerene naše aktivnosti. Takođe je važno da budemo otvoreni u vezi sa našim aktivnostima javnog zagovaranja i u vezi sa interesima koje na taj način pokušavamo da zadovoljimo, sve vreme vodeći računa o našoj misiji i vrednostima.

Toga radi, obavezujemo se da će naše javno zagovaranje biti vršeno u skladu sa Misijom Udruženja, da će biti zasnovano na činjenicama i da će biti usmereno na unapređenje javnog interesa. Posvećeni smo tome da naše javno zagovaranje i zauzeti stavovi u vezi sa politikom borbe protiv korupcije budu u skladu sa institucionalnim vrednostima koje poštujemo, kao i na to da ćemo štiti i ispunjavati osnovna načela koja su postavljena u Konvenciji UN protiv korupcije, Konvenciji OECD protiv podmićivanja, Deklaraciji UN o ljudskim pravima i konvencijama koje su sa njom u vezi i relevantnim propisima Republike Srbije.

Doličnost uticaja

Kada se obraćamo nekome želeći da utičemo na donošenje odluke, jasno ćemo se identifikovati kao Udruženje, i predočićemo ime osobe koja u konkretnom slučaju nastupa u ime Udruženja, čim se za to ukaže prilika.

Nikada nećemo sa namerom pogrešno predstavljati prirodu i status naših upita i zahteva, niti težiti da stvorimo pogrešnu predstavu u vezi sa tim.

Uvek ćemo težiti tome da informacije koje šaljemo u javnost ili pronosimo budu pouzdane, proverljive i ažurne.

Posvećeni smo tome da naši zaključci budu zasnovani na jasnim, objektivnim i profesionalno urađenim analizama i najvišim istraživačkim standardima.

Obavezujemo se da nećemo sa namerom lažno predstavljati stavove javnosti, na primer, tako što bismo plaćenim angažovanjem pojedinaca stvarali privid široke podrške stavovima za koje se zalažemo ('astroturfing').

Nikada nećemo uticati na donosiocima odluka na neprimeren način, kao što bi bilo davanje podsticaja, manipulacija, uznemiravanje ili prinuda.

Pokloni i besplatne usluge

Ni pod kojim uslovima nećemo dati neku nezasluženu prednost donosiocima odluka, njihovim saradnicima ili članovima porodice.

Nikada nećemo ponuditi poklon donosiocu odluke, izuzev predmeta manje vrednosti koji se radi promocije Udruženja (npr. blok, olovka, šolja, usb), a bilo koja besplatna usluga ili

gostoprimstvo koje ponudimo mora biti razumna, data u dobroj veri i društveno prihvatljiva. Takođe, nećemo dopustiti da se stvori utisak nedoličnog uticaja na politički proces ili vršenje profesionalnih dužnosti.

Nećemo prihvatiti poklon, gostoprimstvo, niti usluge u vidu reprezentacije, zajam niti bilo koju drugu stvar ili uslugu od vrednosti, ukoliko dolazi od organizacije ili pojedinca za koje se razložno može pomisliti da na taj način žele da izvrše uticaj na rad Udruženja. U slučajevima kada ne postoje sumnje u postojanje takve namere poklonodavca, lice koje deluje u ime TS može primiti manji poklon u vidu besplatne usluge ili stvari manje vrednosti (do 20 evra u dinarskoj protivvrednosti). Poklon čija je vrednost između 20 i 100 evra može se prihvatiti uz dužnost prijavljivanja. Ove poklone angažovana lica prijavljuju rukovodiocima projekta, zaposleni i volonteri izvršnom direktoru, a članovi Upravnog i Nadzornog odbora tim organima. Ova lica, odnosno organi, odlučuju o tome da li lice koje je primilo i prijavilo može da zadrži poklonjenu stvar ili ona postaje vlasništvo Udruženja. Prijem poklona u vrednosti većoj od 100 evra nije dopušten. Za poklone koji se daju ili čine Udruženju, a ne pojedincu, primenjuju se posebna pravila.

Donosiocima odluka ćemo pozivati na događaje i putovanja na kojima treba da se utvrde činjenice od značaja za predmet javnog zagovaranja, jedino ukoliko je takva informativna svrha putovanja očigledna. Njima se može ponuditi samo hrana i smeštaj koji su razumne vrednosti, a sa naše strane neće biti pokriveni troškovi putovanja i boravka njihovih pratilaca na takvim putovanjima.

Nećemo davati priloge političkim strankama i drugim političkim subjektima, ni finansijske, ni u naturi.

Dubinska analiza pre zapošljavanja i poštovanje pravila nakon prestanka radnog angažovanja

Poštovaćemo sva pravila kod novog zapošljavanja i angažovanja u Udruženju, pogotovo u vezi sa vremenskim ograničenjima i odobrenjem za vršenje plaćenih i neplaćenih usluga, kao i u vezi sa poverljivošću pojedinih informacija.

Nećemo angažovati (u radni odnos, kao konsultanta ili zastupnika bez naknade) javnog funkcionera, kako tokom mandata, tako ni tokom perioda nakon prestanka funkcije u kojem postoji zakonska zabrana angažovanja. Kada pokušavamo da angažujemo takve bivše funkcionere (bilo da je reč o plaćenom osoblju ili volonterima), sprovedaćemo dubinsku analizu, kako bismo se uverili da se neće pojaviti sukob interesa usled njihovog rada za Udruženje, i odredićemo nakon kog perioda bi takvo zaposlenje ili angažovanje bilo prihvatljivo.

Kada postojeći član organa Udruženja ili zaposleni uoči da bi mogao imati sukob interesa zbog položaja ili posla koji je ranije obavljao, takav sukob interesa će biti razrešen u skladu sa posebnim Pravilima i Etičkim kodeksom, pri čemu će se posebno pažljivo tretirati pitanja od mogućeg javnog interesa.

Nećemo dopustiti da ni jedna aktivnost ili odluka koju preduzimamo bude pod nedoličnim uticajem usled izgleda za buduće zaposlenje kod drugog poslodavca.

Kada neko prelazi iz Udruženja u instituciju u odnosu na koju je vršio javno zagovaranje u naše ime, izbegavaće i razrešiće bilo kakav stvarni ili prividni sukob interesa. U takvom slučaju, pre nego što zaključi ugovor sa novim poslodavcem, funkcioner, zaposleni i drugi predstavnici Udruženja će o svojoj nameri obavestiti lice ili organ nadležan za rešavanje pitanja sukoba interesa i zatražiti mišljenje o primerenosti takvog angažmana i uslovima pod kojima bi se on mogao zaključiti.

Registracija, objavljivanje i izveštavanje

Beležićemo naše aktivnosti javnog zagovaranja i izveštavaćemo o njima. Kada postoje registri na državnom ili drugom nivou u kojima se moraju beležiti takve aktivnosti, mi ćemo ih prijavljivati, čak i kada je takva registracija dobrovoljna, a ne obavezna. Pri davanju podataka za registar, pružićemo sve tražene informacije koje su nam poznate.

Proaktivno ćemo objavljivati sledeće informacije:

Najmanje tromesečno:

- spisak registara za aktivnosti javnog zagovaranja u kojima se Udruženje nalazi, i spisak aktivnosti koje su prijavljene u tom registru;
- spisak sastanaka koje je Udruženje tražilo u nameri da utiče na proces donošenja odluka u javnom i privatnom sektoru, uključujući i ime predstavnika Udruženja koji je bio prisutan, naziv institucije ili organizacije ka kojoj je bilo usmereno javno zagovaranje, ime i položaj predstavnika te institucije i organizacije (uz poštovanje relevantnih pravila o zaštiti podataka o ličnosti), datum sastanka, pitanja koja su bila razmatrana, ključne dokumente koji su korišćeni za javno zagovaranje (npr. dokumenti javnih politika).
- imena osoba koja vrše javno zagovaranje u naše ime, kao i podatak o tome da li su obavljali javnu funkciju u proteklih pet godina.

Ovi podaci se objavljuju redovno na internet stranici Udruženja, u rubrikama koje sadrže vesti, u saopštenjima za javnost, u okviru inicijativa i analiza, u periodičnom biltenu o aktivnostima Udruženja ili u vidu posebnog registra koji se objavljuje na internet stranici Udruženja.

Najmanje jednom godišnje ćemo objavljivati informacije o sledećim pitanjima:

- visina i namena sredstva koje je Udruženje dobilo iz sredstava u javnoj svojini;
- spisak mreža i saveza u kojima je Udruženje član ili u kojima je angažovano u značajnoj meri;
- spisak obuka koje su održane radi primene ovih Pravila;
- tekst Pravila i njihovih izmena i dopuna.

Ove informacije će biti dostupne na internet stranicama Udruženja, u okviru posebnog registra, godišnjeg izveštaja, odnosno na drugim mestima gde je to primereno (zajednička saopštenja, konferencije i vesti o aktivnostima koalicija, mreža i saveza NVO; spisak internih akata Udruženja; podaci o izvorima finansiranja pojedinih projekata).

Mere radi obezbeđenja primene Pravila

Ovaj akt ćemo dostaviti svim osobama koje on obavezuje, a svi obveznici će dobiti odgovarajuću obuku i praktična uputstva za primenu. Svaka osoba na koju se Pravila odnose ima obavezu da potvrdi da su joj ona poznata, u pisanom obliku. Ukoliko je reč o zaposlenima u Udruženju, izjava o upoznatosti sa Pravilima biće deo ugovora o radu.

Sprovođenje ovih pravila nadzire Programski direktor Udruženja, koji je ujedno zadužen za obučavanje i pružanje saveta, kao i za periodično izveštavanje o primeni. Postupanje Programskog direktora u vezi sa primenom ovih pravila prati Nadzorni odbor. U slučaju potrebe, Programski direktor i Nadzorni odbor obratiće se savetniku za etiku u Sekretarijatu TI.

Svako kršenje Pravila povlači za sobom disciplinske mere, predviđene zakonom i aktima Udruženja.

Spoljna distribucija Pravila

U slučaju da aktivnosti javnog zagovaranja vršimo angažovanjem spoljnih saradnika, preduzećemo mere da pružaoci usluga budu upoznati sa etičkim standardima iz ovog dokumenta i da ih se pridržavaju tokom vršenja svojih ugovornih obaveza.

Ovaj dokument ćemo deliti sa drugima u TI pokretu, i podstićemo usvajanje sličnih pravila od strane koalicija i mreža koje vrše javno zagovaranje, a u kojima učestvujemo.

Početak primene

Pravila počinju da se primenjuju od 1. januara 2020, do kada je potrebno sprovesti sve pripreme radnje.